

JAN LAUWERS & NEEDCOMPANY

DE LOBSTERSHOP

Foto © Eveline Vanassche

Een Needcompany productie

Coproducenten: Festival d'Avignon, Théâtre de la Ville (Paris), Théâtre Garonne (Toulouse),
PACT Zollverein (Essen), Cankarjev Dom (Ljubljana), La Rose des Vents (Scène Nationale de Villeneuve d'Ascq),
Automne en Normandie (Le Havre), La Filature (Scène Nationale de Mulhouse),
Kaaithheater (Brussel), deSingel (Antwerpen)

Met steun van de Vlaamse overheid.

Met de steun van het Culture 2000-programma van de Europese Unie.

Culture 2000

DE LOBSTERSHOP

De Lobstershop vertelt het verhaal van Axel en Theresa. Samen hebben ze een zoon, Jef, die door een stom incident sterft op het strand. Het verdriet van Axel en Theresa is allesomvattend en als geen enkele therapie nog helpt besluit Axel op een dag de zee in te wandelen. Hij trekt zijn beste pak aan en gaat nog één keer kreeft eten in zijn geliefkoosde restaurant “De Lobstershop”. Maar de kelner struikelt en de kreeft met sauce armoricaine komt op Axels witte pak terecht. In de fractie van een seconde waarin Axel de saus op zijn witte pak ziet belanden, wordt zijn met zorg voorbereid ritueel vernietigd en ziet hij zijn hele leven in zijn gelaat ontploffen. In wat volgt komen we terecht in het hallucinerende brein van Axel, waarin verhalen elkaar opvolgen op de grens tussen waanbeeld en werkelijkheid, komedie en tragedie, groteske en filosofische reflectie.

De persoonlijke tragedie van een man met een groot verdriet wordt van meet af aan vlijmscherp neergezet tegen de achtergrond van een wereld op haar kookpunt. Een wereld van bootvluchtelingen, criminelen, illegalen, de grenzen van de beschaving en discussies over de nieuwe mens. Een aantal verhalen tekenen zich af waarin personages worstelen of juist geamuseerd spelen met de razendsnelle evoluties om zich heen: gentechnologie, migratiestromen, de botsing van religies, geweld. In een wervelwind aan snelle dialogen en vaak absurde reflecties wordt de 21ste eeuw voorgesteld als een tijdsgewricht in brand, in verbrokkeling en ontbinding, als een biotoop voor irrationele angst en eindeloze verving en een wildgroei van wanhoopsdaden. Maar de zwaarte van maatschappelijke vraagstukken, van identiteitsverlies, doodsangst en persoonlijk verdriet wordt meer dan eens gecounterd door humor, dans en muziek.

Axel is een professor in de genetica en maakt furore door zijn creatie van twee klonen: de beer Sir John Ernest Saint James en Salman, de eerste menselijke kloon. Salman is zijn grootste succes op wetenschappelijk vlak, maar menselijk gezien is het zijn grootste mislukking. Met Salman probeert hij immers de uitzichtloze leegte te vullen die zijn leven beheerst sinds de dood van zijn zoon Jef. Wanneer hij tot het besef komt dat geen enkele kloon zijn zoon kan vervangen, tracht hij radeloos zijn grote levenswerk, Salman, te vernietigen.

Het verhaal van de ontspoorde Axel en zijn al even wanhopige maar liefhebbende vrouw Theresa, wordt verteld via de blik van Catherine, Axels psychiater. Ondanks haar betrokkenheid poogt zij orde te scheppen in de moorddadige trip waarin Axel zich bevindt.

De Lobstershop speelt zich af in de rue de Flandre. Enkele winkels, een restaurant “De Lobstershop”, enkele huizen en een tuin: de tuin van Axel en Theresa, die met een barbecue feestje de draad van het leven opnieuw proberen op te nemen. Maar het gewone leven lijkt geen kans meer te krijgen. De vervreemding van de realiteit is, na de dramatische gebeurtenissen, te groot. Het vuur van de barbecue wordt een apocalyptisch vuur dat zich steeds verder verspreidt : “Niet alleen het huis van Axel en Theresa stond in brand, maar hele voorsteden gingen

in de vlammen op. (...) Het nieuwe van dit geweld was dat het willekeurig en nooit doelgericht was. Elke vorm van systematiek ontbrak.”

De kloon Salman wordt, aangemoedigd door Nasty - een geschonden meisje van een efemere schoonheid – de aanvoerder van dit jonge geweld. De lege perfectie van een toekomstige gekloonde wereld besmet hem met een eindeloze tristesse. Bij de aanblik van de kreeften in de aquaria van “De Lobstershop” identificeert hij zich met de uitzichtloze situatie van deze dieren met hun dichtgesnoerde scharen, wachtend op niets. Hij noemt zichzelf een kreeftenmens en onder het motto “ik ben niet” spoort hij mensen aan auto’s in brand te steken en winkels te plunderen. In zijn cocon van mens-zijn tegen wil en dank, zoekt Salman onbeholpen naar wie hij is.

De Lobstershop is een reflectie over identiteit. Het is een verhaal over onvolkomenheid en verlangen tegen beter weten in. Ook de personages die Axel en Theresa omringen zijn in permanente staat van onrust en pogen zichzelf en hun positie te definiëren. Allen zijn ze op zoek naar vrijheid, naar een leefbare positie tegenover wetten, religie, grenzen en persoonlijk verdriet. Een reeks onwaarschijnlijke toevalligheden brengt hen samen in de Rue de Flandre, vlak vóór “De Lobstershop”, plek van actie, van verwarring, van groteske coïncidenties. Jan Lauwers geeft ons inkijk in de schaduwgebieden van deze personages, waar pijn en twijfel zich verborgen houden.

Maar ook het strand met in het verlengde de zee is een plek van onverwachte ontmoetingen. Eerder dan een terrein van actie is het een plek van bezinning, een toevluchtsoord. De zee als rite de passage, als doodsverlangen en tegelijk als bron van alle leven.

Over zijn obsessie voor de nieuwe mens zegt Theresa tegen Axel : “Saaiheid: dat is het probleem. Jij wou perfectie. Maar perfectie is zo voorspelbaar, perfectie is saai. Geen pijn, maar ook geen vreugde. Die nieuwe mens van je gaat kapot aan verveling.”

Via Axels tragedie stelt Jan Lauwers de vraag naar menselijkheid en onmenselijking. De niet aflatende drang om de mens te verbeteren countert hij door een pleidooi voor de schoonheid van het imperfecte en het onvoorspelbare, de schoonheid van de innerlijke wereld waarin het verlangen ondanks alles de grootste drijfveer blijft. De vaak donkere thematiek wordt met volle energie en levenskracht gebracht. Joie de vivre. Lust for life. Vitaliteit op het scherp van de snee. Uit noodzaak. Als tegengewicht. Vitaliteit als een politiek act. In Lauwers’ vorige productie De kamer van Isabella besloten de acteurs zingend : “we go on”. Now they insist, met meer overtuiging dan ooit : “we have to go on”.

Jan Lauwers: “Deze tekst is geschreven in de eenzaamheid van hotelkamers met de televisie altijd aan. Het cynisch realisme en de romantische sentimentaliteit die meer en meer de hoofdtoon vormen in zowat alle gesprekken die vandaag de dag gevoerd worden, zijn daardoor onvermijdelijk aanwezig. Ik heb er mij met plezier in gewenteld en hoop van harte dat het einde van de mensheid nog een tijdje op zich zal laten wachten.”

De Lobstershop is een nachtmerrie waarin je kan verdwalen. Het is een metafoor voor de radeloosheid van het diep menselijk en allesverwoestend verdriet, maar tegelijk ook voor de menselijke schoonheid. Een hallucinatie die de werkelijkheid ontvlucht op zoek naar menselijke geborgenheid, naar datgene waar naar verlangd wordt. Het is een droef beeld, dat tracht te overleven in al zijn schoonheid.

Sigrid Bousset

Elke Janssens

Foto © Eveline Vanassche

CREDITS

Tekst, regie, decor

Jan Lauwers

Muziek

Hans Petter Dahl, Maarten Seghers

Met

Hans Petter Dahl

Axel, Professor genetica

Grace Ellen Barkey

Theresa, vrouw van Axel

Yumiko Funaya (vervangt Tijen Lawton)

Jef, zoon van Axel en Theresa

Anneke Bonnema

Catherine, psychiater

Benoît Gob

Vladimir, vrachtwagenchauffeur

Sir John Ernest Saint James, eerste gekloonde beer

Inge Van Bruystegem

Nasty, een jong meisje

Julien Faure

Mo, transformer

Maarten Seghers

Salman, eerste menselijke kloon

Kostuums

Lot Lemm

Licht

Ken Hioco

Geluidsconcept

Dré Schneider

Productieleiding

Luc Galle

Regie-assistentie en boventitels

Elke Janssens

Video C-Song Variations

Fotografie: Maarten van der Put, Bart Baele

Montage: Nico Leunen

Geluid: Senjan Jansen / Senstudio

Muziek: Rombout Willems

Franse vertaling

Monique Nagielkopf

Engelse vertaling

Gregory Ball

Redactie tekst en vertaling

Sigrid Bousset

Franse taalcoach

Anny Czupper

Engelse taalcoach

Louise Chamberlain

Stage

Eva Blaute

Assistentie kostuum

Lieve Meeussen

Techniek

Ken Hioco

Fotografie

Eveline Vanassche

Productie

Needcompany

Coproducenten: Festival d'Avignon, Théâtre de la Ville (Paris), Théâtre Garonne (Toulouse), PACT Zollverein (Essen), Cankarjev Dom (Ljubljana), La Rose des Vents (Scène Nationale de Villeneuve d'Ascq), Automne en Normandie (Le Havre), La Filature (Scène Nationale de Mulhouse), Kaaitheter (Brussel), deSingel (Antwerpen).

Met steun van de Vlaamse overheid.

Met de steun van het Culture 2000-programma van de Europese Unie.

Culture 2000

Foto © Eveline Vanassche

SPEELLIJST SEIZOEN 2006-2007

Première

Festival d'Avignon	10, 11, 12, 13, 14, 15 juli 2006
Automne en Normandie, Le Havre	18, 19 oktober 2006
PACT Zollverein, Essen (D)	27, 28 oktober 2006
deSingel, Antwerpen	11, 12, 13 januari 2007
Kaaitheater, Brussel	18, 19, 20, 23, 24 januari 2007
Théâtre de la Ville, Parijs	31 januari, 1, 2, 3, 4 februari 2007
La Filature, Mulhouse	8, 9 februari 2007
La Rose des Vents,	
Scène Nationale de Villeneuve d'Ascq	21, 22, 23 februari 2007
Cankarjev Dom, Ljubljana	10, 11 maart 2007
Deutsches Nationaltheater und Staatskapelle, Weimar	27 april 2007
Festival Internacional de Teatro y Artes de Calle, Valladolid	25, 26 mei 2007
Teatro Gavarre, Pamplona	29 mei 2007
Hollandfestival, Amsterdam	23 juni 2007

SPEELLIJST SEIZOEN 2007-2008

Künstlerhaus Mousonturm, Frankfurt	28, 29 september 2007
Schauspielhaus Zürich	30 november, 1, 2 december 2007
Les Halles, Schaerbeek	12, 13, 14, 15 december 2007
De Vooruit, Gent	20, 21, 22 december 2007
Espoo City Theatre, Espoon Kaupunki (Finland)	26, 27, 28, 29 februari 2008
Teatre Lliure, Barcelona	6, 7 maart 2008
Cultuurcentrum Kortrijk	11 maart 2008
Stadsschouwburg, Leuven	14 maart 2008

SPEELLIJST SEIZOEN 2008-2009

Kampnagel, Hamburg	29, 30, 31 augustus 2008
La Bâtie, Festival de Genève	7, 8, 9 september 2008
Théâtre Garonne, Toulouse	21, 22 oktober 2008
Magdalenazaal, CC Brugge	17, 18 december 2008

SPEELLIJST SEIZOEN 2009-2010

TANZtheater INTERNATIONAL, Schauspielhaus, Hannover	11 september 2009
Akademietheater, Burgtheater, Wenen	16, 17, 18 oktober 2009
MC2 Grenoble	17 maart 2010

SPEELLIJST SEIZOEN 2010-2011

Akademietheater (Burgtheater), Wenen	4, 5, 6 oktober 2010
REPUBLIQUE, Kopenhagen	31 maart 2011
La Comédie de Clermont-Ferrand, scène nationale	12 mei 2011

Als onderdeel van de trilogie Sad Face | Happy Face

Salzburger Festspiele 2008	1, 3, 5 augustus 2008
Schauspielhaus, Schiffbau, Zurich	5, 7 december 2008
Festival d'Avignon	12, 14, 18 juli 2009
deSingel, Antwerpen	20 december 2009
MC2 Grenoble	20 maart 2010
MALTA Festival, Poznan	27, 29 juni 2010
REPUBLIQUE, Kopenhagen	3 april 2011

[Klik hier voor de recente speellijst](#)

THEATERWERK – JAN LAUWERS & NEEDCOMPANY

- 1987 **Need to Know**
première: 24 maart, Mickery, Amsterdam
- 1989 **ça va**
première: 18 maart, Theater am Turm, Frankfurt
- 1990 **Julius Caesar**
première: 31 mei, Rotterdamse Schouwburg
- 1991 **Invictos**
première: 18 mei, Centro Andaluz de Teatro, Sevilla
- 1992 **Antonius und Kleopatra**
première: 14 februari, Theater am Turm, Frankfurt
- 1992 **SCHADE/schade**
première: 21 oktober, Theater am Turm, Frankfurt
- 1993 **Orfeo, opera van Walter Hus**
première: 23 mei, Bourschouwburg, Antwerpen
- 1994 **The Snakesong Trilogy - Snakesong/Le Voyeur**
première: 24 maart, Theater am Turm, Frankfurt
- 1995 **The Snakesong Trilogy - Snakesong/Le Pouvoir (Leda)**
première: 11 mei, Dance 95, München
- 1996 **Needcompany's Macbeth**
première: 26 maart, Lunatheater, Brussel
- 1996 **The Snakesong Trilogy - Snakesong/Le Désir**
première: 6 november, Kanonhallen, Kopenhagen
- 1997 **Caligula, No beauty for me there, where human life is rare, part one**
première: 5 september, Documenta X, Kassel
- 1998 **The Snakesong Trilogy, herwerkte versie met live muziek**
première: 16 april, Lunatheater, Brussel
- 1999 **Morning Song, No beauty for me there, where human life is rare, part two**
première: 13 januari, Lunatheater, Brussel
- 2000 **Needcompany's King Lear**
première: 11 januari, Lunatheater, Brussel
- 2000 **DeaDDogsDon'tDance/DjamesDjoyceDeaD**
première: 12 mei, Das TAT, Frankfurt
- 2001 **Ein Sturm**
première: 22 maart, Deutsches Schauspielhaus in Hamburg

- 2001 **Kind**
première: 21 juni, Het Net, Brugge
- 2002 **Images of Affection**
première: 28 februari, Stadsschouwburg Brugge
- 2003 **No Comment**
première: 24 april, Kaaitheter Brussel
- 2004 **De kamer van Isabella**
première: 9 juli, Cloître des Carmes, Festival d'Avignon
- 2006 **Alles is ijdelheid**
première: 8 juli, Théâtre Municipal, Festival d'Avignon
- 2006 **De Lobstershop**
première: 10 juli, Cloître des Célestins, Festival d'Avignon
- 2008 **Het Hertenhuis**
première: 28 juli, Perner-Insel, Hallein, Salzburger Festspiele
- 2008 **Sad Face | Happy Face**
première: 1 augustus, Perner-Insel, Hallein, Salzburger Festspiele
- 2011 **De kunst der vermakelijkheid**
première: 5 maart, Akademietheater (Burgtheater), Wenen.
- 2012 **Caligula**
première: 17 mei, Kasino (Burgtheater), Wenen
- 2012 **Marktplaats 76**
première: 7 september, Ruhrtriennale, Bochum

[Klik hier voor een recent overzicht](#)

PUBLICATIES IN BOEKVORM VAN EN OVER **JAN LAUWERS**

- LAUWERS, Jan, *Leda*, Bebuquin (Antwerpen) in coproductie met uitgeverij IF & TB, Amsterdam, 1995.
- VANDEN ABEELE, Maarten, *De luciditeit van het obscene*, Needcompany in samenwerking met Uitgeverij IF & TB, Brussel/Amsterdam, 1998.
- LAUWERS, Jan, *La chambre d'Isabella* gevolgd door *Le Bazar du Homard*, Actes Sud-papiers, Parijs, 2006.
- STALPAERT, Christel, BOUSSET, Sigrid, LE ROY, Frederik, (eds.), *No beauty for me there, where human life is rare*. On Jan Lauwers' theatre work with Needcompany, Academia Press, IT & FB, Gent/Amsterdam, 2007.
- LAUWERS, Jan, *Restlessness*, Mercatorfonds, BOZAR Books & Needcompany, Brussel, 2007.
- LAUWERS, Jan, *Sad Face | Happy Face, Drei Geschichten über das Wesen des Menschen*, Fischer Taschenbuche Verlag (Frankfurt), 2008.
- LAUWERS, Jan, *La maison des cerfs*, Actes Sud-papiers, Parijs, 2009.
- LAUWERS, Jan, *KEBANG!*, Uitgeverij Van Halewyck, 2009.
- FREEMAN, John, *The Greatest Shows on Earth. World Theater from Peter Brook to the Sydney Olympics*, Libri Publishing, Oxfordshire, 2011.

PRIJZEN

- Mobil Pegasus Preis, Internationales Sommertheater Festival Hamburg, *ça va*, voor beste internationale productie, 1989.
- Thersitesprijs, prijs van de Vlaamse theaterkritiek, 1998.
- Obie-Award in New York voor de voorstelling *Morning Song*, 1999.
- International Film Festival Venice 2002, *Kinatrix Prize* voor Digitaal Formaat, *Goldfish Game*, 2002.
- Grand Jury Honor for Best Ensemble Cast, Slamdance Filmfestival, *Goldfish Game*, 2004.
- « Le masque » voor de beste buitenlandse voorstelling, door « L'Académie québécoise du théâtre à Montréal » in Canada, *De kamer van Isabella*, 2005.
- Prijs voor de beste buitenlandse voorstelling van het "Syndicat professionnel de la critique de théâtre, de musique et de danse" in Frankrijk, *De kamer van Isabella*, 2005.
- Prijs van de Vlaamse Gemeenschap Cultuur 2006, categorie toneelliteratuur, voor de teksten *De kamer van Isabella* en *Ulrike*.
- Grand Prix – Golden Laurel Wreath Award for Best Performance / MESS Festival Sarajevo, voor *De kamer van Isabella* (2009).
- 'Politika' prijs voor beste regie / BITEF Festival in Belgrado, voor *De kamer van Isabella* en *Het Hertenhuis*, 2010.
- Gouden Ereteken voor Verdienste aan de Republiek Oostenrijk, 2012.

JAN LAUWERS (*lange versie*)

Jan Lauwers (Antwerpen, 1957) is een kunstenaar die zowat elk medium hanteert. De afgelopen twintig jaar werd hij vooral bekend met zijn baanbrekend theaterwerk met het gezelschap Needcompany, opgericht in Brussel in 1986. Sinds 2009 is Needcompany *artist-in-residence* in het Burgtheater (Wenen). Ondertussen bouwde hij aan een aanzienlijk oeuvre beeldend werk uit dat in 2007 werd tentoongesteld in BOZAR (Brussel). Jan Lauwers werd bekroond met het “Gouden Ereteken voor Verdienste aan de Republiek Oostenrijk” (2012).

Jan Lauwers studeerde schilderkunst aan de Kunstacademie van Gent. Eind 1979 verzamelde hij een aantal mensen rond zich in het *Epigonenensemble*. In 1981 werd deze groep omgevormd tot het collectief *Epigonen theater zlv* (zonder leiding van) dat het theaterlandschap verraste met een zestal theaterproducties. Hiermee schreef Lauwers zich in in de radicale vernieuwingsbeweging in Vlaanderen begin '80 en brak internationaal door. Het *Epigonen theater zlv* bracht concreet, direct en sterk visueel theater met muziek en taal als structurerende elementen. Voorstellingen waren *Reeds gewond en het is niet eens oorlog* (1981), *dE demonstratie* (1983), *Struiskogel* (1983), *Background of a Story* (1984) en *Incident* (1985). Jan Lauwers ontbond dit collectief in 1985 en richtte *Needcompany* op.

NEEDCOMPANY

Jan Lauwers *needs company*. Hij richtte Needcompany samen op met Grace Ellen Barkey. Zij zijn beiden verantwoordelijk voor de grotere producties van Needcompany. De groep performers die Jan Lauwers en Grace Ellen Barkey de voorbije jaren hebben verzameld is uniek in zijn veelzijdigheid. De *associated performing artists* zijn MaisonDahlBonnema (Hans Petter Dahl & Anna Sophia Bonnema), Lemm&Barkey (Lot Lemm & Grace Ellen Barkey), OHNO Cooperation (Maarten Seghers & Jan Lauwers) en het NC-ensemble met o.m. de onnavolgbare Viviane De Muynck. Zij maken hun eigen werk onder de vleugels van Needcompany.

Sinds de oprichting van Needcompany in 1986 zijn zowel de werking als de groep performers uitgesproken internationaal. Elke productie werd sindsdien in meerdere talen gespeeld. De eerste Needcompany-producties, *Need to Know* (1987) en *ça va* (1989) – waarvoor Needcompany de Mobil Pegasus Preis kreeg – waren nog sterk visueel, maar in volgende producties wonnen de verhaallijn en een centraal thema aan belang, hoewel de fragmentarische opbouw behouden bleef.

Jan Lauwers' opleiding als beeldend kunstenaar is bepalend voor zijn omgang met het medium theater en leidt tot een eigenzinnige, op velerlei manieren grensverleggende theatertaal, die het theater en haar betekenis onderzoekt. Eén van de belangrijkste kenmerken van deze taal is het transparante, ‘denkende’ acteren en de paradox tussen ‘acteren’ en ‘performen’.

Deze specifieke schriftuur is eveneens terug te vinden in zijn Shakespeare-bewerkingen: *Julius Caesar* (1990), *Antonius und Kleopatra* (1992), *Needcompany's Macbeth* (1996), *Needcompany's King Lear* (2000) en *Ein Sturm* (2001,

Deutsches Schauspielhaus Hamburg). Na de regie van *Invictos* (1991), de monoloog *SCHADE/Schade* (1992) en de opera *Orfeo* (1993), startte hij in 1994 de realisatie van een groot project waar hij voor het eerst volledig als auteur naar voor trad, *The Snakesong Trilogy: Snakesong/Le Voyeur* (1994), *Snakesong/Le Pouvoir* (1995) en *Snakesong/Le Désir* (1996). In 1998 bracht hij de herwerkte versie van de gehele Snakesong-trilogie op de planken.

In september 1997 werd hij gevraagd voor het theaterluik van Documenta X (Kassel). Hij creëerde er *Caligula* naar Camus, het eerste deel van de diptiek *No beauty for me there, where human life is rare*. Met *Morning Song* (1999), het tweede deel van de diptiek *No beauty...*, wonnen Jan Lauwers en Needcompany een Obie-Award in New York. Op vraag van William Forsythe creëerde Jan Lauwers, in samenwerking met het Ballett Frankfurt de productie *DeaDDogsDon'tDance/DJamesDjoyceDeaD* (2000).

Images of Affection (2002) werd gecreëerd naar aanleiding van het 15-jarig bestaan van Needcompany. Onder de titel *No Comment* (2003) bracht Jan Lauwers drie monologen en een danssolo. Charles Mee, Josse De Pauw en Jan Lauwers schreven respectievelijk een tekst voor Carlotta Sagna (Salome), Grace Ellen Barkey (De teedrinkster) en Viviane De Muynck (Ulrike). Zes componisten: Rombout Willems, Doachim Mann, Walter Hus, Senjan Jansen, Hans Petter Dahl en Felix Seger schreven de muziekcompositie voor de danssolo van Tijen Lawton. De thema's uit de voorstelling zijn de thema's die Jan Lauwers al sinds het begin van zijn werk bij de Needcompany herformuleert en herdefinieert: geweld, liefde, erotiek en dood.

Een verzameling van enkele duizenden etnologische en archeologische objecten die Jan Lauwers' vader heeft nagelaten, was de aanzet om het verhaal te vertellen van Isabella Morandi in de voorstelling *De kamer van Isabella* (2004) (Festival d'Avignon). Negen performers onthullen samen het geheim van Isabella's kamer met als centrale figuur de monumentale actrice Viviane De Muynck. Deze voorstelling kreeg meerdere prijzen, waaronder de Prijs van de Vlaamse Gemeenschap Cultuur 2006 in de categorie toneelliteratuur.

In 2006 creëerde Jan Lauwers twee voorstellingen voor het Festival van Avignon: *De Lobstershop*, gebaseerd op een nieuwe tekst van zijn hand, en *Alles is ijdellheid*, een monoloog door Viviane De Muynck, gebaseerd op het gelijknamige boek met spraakmakende mémoires van Claire Goll.

Salzburger Festspiele nodigt Jan Lauwers in de zomer van 2008 uit om een nieuwe voorstelling te maken, *Het Hertenhuis*. Deze nieuwe voorstelling vormt samen met *De kamer van Isabella* (2004) en *De Lobstershop* (2006) het laatste deel van de trilogie over menselijkheid: *Sad Face | Happy Face*. Deze trilogie werd voor het eerst integraal vertoond in de Salzburger Festspiele 2008.

Jan Lauwers werd geselecteerd door de Biënnale van Venetië (2011) voor de workshop of Dramatic Arts waarbij curator Alex Rigola een groep vooraanstaande theatermakers uitnodigde. Dit resulteerde in een voorstelling: *The Seven Sins* (2011).

Jan Lauwers schreef een nieuwe tekst *De kunst der vermakelijkheid* (2011) die in première ging in Wenen. De voorstelling toert momenteel met in de hoofdrol Dirk Roofthoof. *Caligula*, eveneens een samenwerking met het Burgtheater, zal voor het eerst vertoond worden in mei 2012.

De nieuwste tekst die Jan Lauwers schreef voor het Needcompany ensemble is *Marktplaats 76*. De voorstelling zal in première gaan tijdens de Ruhrtriennale 2012.

PROJECTEN

In 1999 startte Jan Lauwers *Needlapb*: een eenmalige ruimte voor ideeën, kanttekeningen, schetsen, losse gedachten. Tijdens *Needlapb* kan men kennis maken met de beginfase van diverse projecten waar experiment tastend zijn weg zoekt naar de scène.

Just for Toulouse (Théâtre Garonne, 2006) was de eerste editie van een avond waarop de *associated performing artists* van Needcompany installaties en performances brachten. In BOZAR (2007) werd *Just for Brussels* gepresenteerd.

Deconstructions zijn opgebouwd door Jan Lauwers met afval van het museum. Deze museale installaties waren reeds te zien in BOZAR (Brussel) en in haus der kunst (München) in 2007. Hierin bracht het NC-ensemble een zes uur durende marathonperformance waarin de denkwereld van Jan Lauwers samenkwam. Dit resulteerde in *The House of Our Fathers*, die na de 16^e Internationale Schillertage in Mannheim ook in Museum M (Leuven) te zien was.

Samen met Maarten Seghers richtte hij OHNO COOPERATION op, die hun wederzijds artistiek engagement bestempelt. Tot op heden heeft zich dat geuit in het bekijken van, denken over en maken van muziek, beeldend werk en performances: *The Grenoble Tapes* (2006), *O.H.N.O.P.O.P.I.C.O.N.O.* (2006), *The OHNO Cooperation Conversation On The O.H.N.O.P.O.P.I.C.O.N.O. Ontology* (2007). Deze worden samen gebracht in *an OHNO cooperation evening* (2008). In 2009 nodigde OHNO COOPERATION als curator- en kunstenaarsduo verschillende kunstenaars uit voor *De Tragedie Van Het Applaus – Roubaix*. In CC Strombeek werd op vraag van Luk Lambrecht een variatie van *De Tragedie Van Het Applaus* gebracht, in confrontatie met werk van Jeff Wall. AIR Antwerpen nodigde OHNO COOPERATION uit om hun vijfde editie van OPEN AIR te curateren in augustus 2011. Ze stelden er kunstenaars van over de hele wereld voor.

FILMPROJECTEN

Jan Lauwers heeft een aantal film- en videoprojecten op zijn naam staan, waaronder *From Alexandria* (1988), *Mangia* (1995), *Sampled Images* (2000), *C-Song* (2003), *C-Song Variations* (2007) en *The OHNO Cooperation Conversations on the O.H.N.O.P.O.P.I.C.O.N.O. Ontology* (2007). Tijdens de zomer van 2001 maakte Lauwers zijn eerste langspeelfilm *Goldfish Game* (2002). Het script werd samen geschreven Dick Crane. *Goldfish Game* is het verhaal van een kleine gemeenschap mensen die op een gewelddadige manier uit elkaar wordt gerukt. De film

ging in première op het Film Festival van Venetië in de New Territories (Nuovi Territori) categorie. Het internetmagazine Kinematrix (Italië), riep *Goldfish Game* uit tot beste film binnen de categorie Formati Anomali. Uit het juryrapport: “Een vernieuwende regiestijl die de limieten van het digitale medium overtreft”. *Goldfish Game* werd geselecteerd voor het filmfestival “International Human Rights Film And Video Festival Buenos Aires” in 2002, voor het filmfestival van Gent in 2002 en voor het Solothurn FilmFestival in Zwitserland in 2003. Tijdens het Slamdance Filmfestival (januari 2004) kreeg *Goldfish Game* de prijs voor beste ensemble, met name “Grand Jury Honor for Best Ensemble Cast”.

In februari 2003 maakte Jan Lauwers een kortfilm zonder woorden over geweld, *C-Song*. Deze kortfilm werd vertoond voor een beperkt publiek in de *Needlab* in het STUK (Leuven), in de Kaaithaterstudio's (Brussel) en tijdens *Oorlog is geen Kunst* in de Vooruit in Gent. In april 2004 ging *C-Song* officieel in première op het kortfilmfestival Courtisane (2004) in Gent. De film werd vervolgens geselecteerd voor het Internationaal Kortfilmfestival Hamburg 2004 en was in juli 2004 te zien in de oude watertoren te Bredene in het kader van Grasduinen 2004, SMAK-aan-Zee.

C-Song Variations (2007), een kortfilm naar aanleiding van *De Lobstershop*, ging in april in avant-première in BOZAR (Brussel) en kende zijn première op het festival Temps d'Images in La Ferme du Buisson (Parijs) in oktober 2007. Deze kortfilm werd vervolgens vertoond in *haus der kunst* (2007) in München.

Voor het SPIELART Festival in München (2007) maakte hij samen met Maarten Seghers een video project: *The OHNO Cooperation Conversations on the O.H.N.O.P.O.P.I.C.O.N.O. Ontology*.

BEELDEND WERK

Op vraag van curator Luk Lambrecht nam Jan Lauwers deel aan de expositie *Grimbergen 2002*, samen met 8 andere kunstenaars (o.m. Thomas Schütte, Lili Dujourie, Job Koelewijn, Atelier Van Lieshout, Jan De Cock, Ann Veronica Janssens).

In het voorjaar van 2006 maakte zijn werk deel uit van de tentoonstelling DARK in het museum Boijmans van Beuningen te Rotterdam.

In 2007 bracht Jan Lauwers zijn eerste solotentoonstelling in het Brusselse BOZAR gecureerd door Jérôme Sans (voormalige directeur Palais de Tokyo, BALTIC centre for contemporary arts). Naar aanleiding van deze tentoonstelling maakte hij ook een eerste boek dat focust op zijn beeldend werk van 1996 tot 2006. Op de kunstbeurs Artbrussels (2007) werd hij uitgenodigd door BOZAR een site-gebonden werk te maken.

Jan Lauwers werd uitgenodigd om deel te nemen aan de keramische groepstentoonstelling *Down to Earth* (2009) in CC Strombeek door Luk Lambrecht, met werk van o.m. Ann Veronica Janssens, Heimo Zobernig, Atelier Van Lieshout (AVL), Lawrence Weiner, Kurt Rylsavy en Manfred Pernice.

Champ d'Action en M HKA organiseerden in september 2011 de 8^e editie van Time Canvas, waar “Last Guitar Monster” van Jan Lauwers getoond werd.

Deconstructions zijn opgebouwd door Jan Lauwers met afval van het museum. Deze museale installaties waren reeds te zien in BOZAR (Brussel) en in haus der kunst (München) in 2007.

The House of Our Fathers – een huis van 20m x 5m x 5m – is de basis van een nieuw groot project van Jan Lauwers. Een ‘huis’-kunstwerk dat tijd, plaats en waarneming (het essentiële verschil tussen theater en beeldend kunst) onderzoekt. Dit huis wordt in de loop der jaren uitgebouwd tot een volledig autonoom kunstwerk waarin Jan Lauwers andere kunstenaars uitnodigt. Een eerste versie van dit huis werd gebracht in de Kunsthalle (Mannheim) tijdens de Schillertage in 2011. Een tweede versie was te zien in Museum M in november 2011 (Leuven). Er wordt gewerkt naar een grote versie voor Hannover’s Kunstfestspiele Herrenhausen in 2013.

Een korte versie van deze biografie is te vinden op www.needcompany.org.

Klik hier voor de biografieën van de artiesten:

[Grace Ellen Barkey](#)

[Anneke Bonnema](#)

[Hans Petter Dahl](#)

[Julien Faure](#)

[Yumiko Funaya](#)

[Benoît Gob](#)

[Maarten Seghers](#)

[Inge Van Bruystegem](#)

DE PERS OVER DE LOBSTERSHOP

Toch blijven leven, ondanks alles

Le Bazar du Homard, donkerder dan *De kamer van Isabella*, peilt naar onze levensdrift. Aangrijpend.

De nieuwe voorstelling van Jan Lauwers die in Avignon voorgesteld werd, *Le Bazar du homard*, geschreven in het kielzog van het enorme succes van *De kamer van Isabella*, vertoont heel wat overeenkomsten met dat stuk. De vorm, halverwege tussen verhaal, maffe musical (deze keer met een sterke country-inslag) en hedendaagse dans. Het voortdurend vermengen van droom en werkelijkheid. De vreemde, tegelijk grappige en prachtige kostuums, soms even sprekend als degenen die ze dragen, zoals Axels witte pak, deels bezet met uitrafelende pailletten. En dan zijn er de acteurs: Hans Petter Dahl, danseres Tijen Lawton, Benoît Gob die Vladimir en de eerste gekloonde beer speelt, Julien Faure als vluchteling-zeeman-kelner, Maarten Seghers als Salman, de eerste gekloonde mens, en Anneke Bonnema, de vertelster met de onweerstaanbare stem in elke gezongen passage. We mogen natuurlijk Inge Van Bruystegem niet vergeten als Nasty, en de uitstekende Grace Ellen Barkey in de rol van Theresa, Axels echtgenote.

Alle personages zijn veel meer dan louter een personage; ze symboliseren elk op zich alle tegenstrijdigheden van onze maatschappij. De geneticus Axel goochelt met onze genen, maar is niet in staat om zijn zoon te redden als die getroffen wordt door een eenvoudige hartstilstand. Mo de vluchteling bezit geen identiteit: hij is wat zijn bezigheid van het ogenblik van hem maakt. Zelfs de gekloonde beer wordt een levende pluchen teddy die tv-spelletjes presenteert.

De tv staat altijd aan ...

In *Le Bazar du homard* behandelt Jan Lauwers wel duizend vragen over de tijd waarin we leven. Onder een luchtig vernisje, innemend en gemaakt nonchalant, levert hij een uitmuntende tekst af waarin de angsten van de mens met een aangrijpende elegantie en oprechtheid aan bod komen. Hij is plastisch kunstenaar van opleiding en weet dus beter dan wie ook hoe hij een prachtige visuele wereld moet scheppen. Maar hij toont zich ook – of vooral – een begenadigde schrijver; nauwgezet, tegelijk vol fantasie en diep gravend in de complexiteit van de menselijke gevoelens.

Hij zegt dat hij de tekst geschreven heeft “in de eenzaamheid van hotelkamers met de televisie altijd aan. Het cynische realisme en de romantische sentimentaliteit die meer en meer de hoofdtoon vormen in zowat alle gesprekken die vandaag de dag gevoerd worden, zijn daardoor onvermijdelijk aanwezig.”

Alsof er eindeloos gezapt wordt, overloopt *Le Bazar du homard* alle angsten van deze tijd, om altijd terug te keren naar de enige vraag: die van leven en dood. De geneticus Axel probeert een nieuwe mens te scheppen die volmaakt is, zonder vrees of blaam. Tegen het einde van het stuk roept Theresa hem toe: “Jij wilde perfectie.

Maar perfectie is zo voorspelbaar. De perfectie is monotoon. Geen lijden, maar ook geen plezier meer. Jouw nieuwe mens, hij gaat ten onder aan de monotonie.”

Axel en Theresa zijn kapot van de dood van hun kind. De gruwelijke pijn, de beschuldigingen die men elkaar haast gedachteloos naar het hoofd slingert, de wens te sterven om niet langer te moeten lijden. Dat behoort allemaal tot de menselijke natuur, laat Jan Lauwers ons weten. Maar dat alles moedigt ons uiteindelijk ook aan om te blijven leven. Want, zegt Theresa met een hartverscheurende trefzekerheid: “Wij willen niet sterven. We vinden het leven het aangenaamste dat er bestaat, punt uit. En weet je, Axel, ik denk zelfs dat we gelijk hebben.”

Jan Lauwers in Avignon: wat betekent een kreeft?

De wind brengt loom de takken van de bomen in de Cloître des Célestins in beweging. De avondlucht is warm en zacht. In stilte, zoals bij de aanvang van *De kamer van Isabella*, betreden de acteurs van Needcompany het toneel. Twee aan twee gaan ze achter een micro staan. De nieuwe voorstelling van de Belg Jan Lauwers, *Le Bazar du Homard*, begint met een knipoogje naar het vorige stuk van het gezelschap en vervalt dan in slapstick wanneer Axel (een uitstekende Hans Petter Dahl) een belachelijk voorval vertelt. Hij had in een restaurant kreeft besteld, maar de kelner struikelde en de inhoud van de schotel kwam terecht op Axels mooie witte pak.

Tot daar zitten we nog bij Chaplin; het publiek lacht luidkeels. Maar dan wordt het verhaal ingewikkelder. Mo, de kelner, is een vluchteling die het risico loopt zijn werk te verliezen. Er ontstaat een vechtpartij die op straat vervolgd wordt. Daar worden beide mannen aangereden door een vrachtwagen bestuurd door Vladimir, een Rus die men ervan beschuldigt kinderen te hebben verkracht, maar die de beste vriend was van Jef, de zoon van Axel en Theresa. Jef is gestorven op een strand. Jef die aanwezig is en beweert dat hij niet dood is, ook al is hij dat wel ...

Dezelfde levensdrift

Alle onderdelen vertellen van het verrassende, boeiende, opmerkelijke patchwork dat *Le Bazar du Homard* uitmaakt, is onmogelijk. Ook zal niemand in staat zijn de vraag te beantwoorden die voortdurend terugkomt en waarmee de voorstelling ook besluit: “Wat betekent een kreeft?” Die vraag beantwoorden zou er eigenlijk op neerkomen te antwoorden op die andere eeuwige vraag: wat betekent het leven, wat betekent de dood? En net zoals bij de kreeftenvraag, zou Theresa wellicht haar dode zoon gewoon dit antwoord geven: “Dat zou ik wel willen weten, jongen”.

Droom, nachtmerrie, aaneenschakeling van metaforen, dit is een donkerder en zwaarmoediger stuk dan *De kamer van Isabella*. Maar we merken erin dezelfde levensdrift, dezelfde nood om ondanks alles te leven, zelfs wanneer het ergste, de dood van een kind, een koppel uiteenrukt.

Jean-Marie Wijnants, Le Soir, 13 juli 2006

Wankelen met zwier, een hedendaags lijdensverhaal

'Le Bazar du Homard', de nieuwe theatervoorstelling van Jan Lauwers en Needcompany, ging in première op het prestigieuze theaterfestival van Avignon. Beklijvend theater dat blijft fascineren, lang nadat het doek is gevallen.

Het is een voorstelling die diep gaat, maar met een lichtvoetigheid waardoor de dramatiek menselijk wordt. Het is een voorstelling die troost biedt in zijn vormelijke eerbied voor schoonheid en oprechtheid. Het is een voorstelling met een grote inhoudelijke rijkdom door het terloops gebruik van beelden uit de actualiteit die zich moeiteloos mengen met de surreële zinsbegoocheling van tragische personages.

In 'Le Bazar du Homard' ontwikkelt zich het verhaal van Axel, een professor in de genetica, en zijn vrouw Theresa, een moederdier. Hun zoon Jef is door een dom incident op het strand om het leven gekomen. Axel en Theresa worden elk op hun manier verteerd door verdriet. Axel besluit zich in zee te verdrinken. Als laatste avondmaal verkiest hij een kreeft. De ober die de kreeft in het restaurant 'Le Bazar du Homard' opdient, giet door zijn onhandigheid de kreeftenschotel over het witte pak van Axel. Axel ziet hoe zijn zorgvuldig voorbereide levenseinde een totale chaos wordt. Hij begint te hallucineren. De helletocht zet zich in. Het is een helletocht door een instabiele wereld die aan het begin van de 21ste eeuw in vuur en vlam staat.

Salman, de eerste gekloonde mens, is de kroon op het wetenschappelijk werk van Axel. Een prachtige jongeling, de perfectie in menselijke gedaante, maar zielloos in zijn totale gebrek aan identiteit. De creatie van Salman is Axel's poging een strijd te voeren tegen de onvolmaaktheid van het bestaan, een onvolmaaktheid waarvan hij zelf het slachtoffer is. Maar in een wereld vol mensen die vele fouten begaan, blijkt het juist dat verlangen naar perfectie dat het samenleven zo onmenselijk maakt.

Een scène: Axel en Theresa organiseren een avondje met vrienden. In het licht van namaak openhaardvuurtjes wordt de gezelligheid van een barbecue nagebootst.

'Je bent laat, de gasten komen zo'

'Ik heb aanmaakblokjes gekocht, anders krijg je het vuur toch niet aan'

'Ik heb een man uitgenodigd die me geholpen heeft de saucissen in mijn koffer te laden.'

'Is dat een metafoor? De saucissen in je koffer laden!'

Onder het hele gesprek stroomt de eenzaamheid van een moeder en een vader die hun zoon verloren hebben, de schuldgevoelens en de wens dat alles weer wordt als voorheen. Maar niets in deze voorstelling is als voorheen. Het is een wereld waarin ieder op zijn manier het hoofd tracht te bieden aan de chaos. En ieder probeert op zijn manier van zijn levensverhaal een logisch geheel te maken. Maar iedere logica faalt. Alleen humor en af en toe een liedje zingen helpt.

Aan het eind van de voorstelling zegt Theresa aan Axel: 'Waarom moeten we de mensensoort willen verbeteren?...Jij wilde perfectie. Maar perfectie is zo voorspelbaar. De perfectie is monotoon. Geen lijden, maar ook geen plezier meer. Jouw nieuwe mens, hij gaat ten onder aan de monotonie.'

'Le Bazar du Homard' is een eerbetoon aan de wankel mens in zijn zoektocht naar een beetje houvast, naar een eigen ritme. Niemand kan in de gegeven situatie een coherent verhaal vertellen, het is de muziek die nog het dichtst in de buurt komt. De zang biedt de acteurs een mogelijkheid de meerstemmigheid van het leven te vieren. De dansscènes zijn niet alleen mooi en troostend, maar tonen een vitaliteit op het scherp van de snee. Het is die vitaliteit die de voorstelling zo sterk maakt. Het is zoals in de oude volkswijsheid: met een moeilijke tocht voor de boeg trek je beter gemakkelijke schoenen aan.

'Le Bazar du Homard' is een voorstelling die uitdaagt om op meer dan één manier naar theater te kijken. Het is een hedendaags lijdensverhaal in de vorm van een musical. Er wordt gevreeën, er wordt geroepen, er wordt gehuild, er wordt opgehitst, er wordt gesust, en het is de verdienste van de acteurs dat er voortdurend een louterende lichtheid van op de achtergrond doorklinkt in deze intense tragedie. Wankel met zwier.

Knack - door Anna Luyten op 20 juli 2006

[...] Rond die zelfde kreeft hangt Lauwers een hele santenkraam – een 'bazar' – op in zijn nieuwe stuk vertolkt door Grace Ellen Barkey en de rest van zijn vast gezelschap. We ontdekken ook een nieuweling, de uiterst bevallige Inge Van Bruystegem, een 14-jarige Lolita, in een voorstelling die ondubbelzinnige meningen over de rellen in de voorsteden en een familiedrama vermengt, zonder ooit de humor uit het oog te verliezen die we bij hem zo appreciëren. Zo krijgt de voorstelling de luchtigheid van een hedendaagse musical. Met gekunstelde dialogen, die recht uit een telenovela lijken te komen, plaatst Lauwers die kleine drama's tegen de achtergrond van een tentoonstelling over totemkunst en taboes – een grappige herinterpretatie van het graven in het innerlijke. Een doolhof. Er wordt overal gedanst, zowel in de verste uithoeken van het decor als op het voortoneel. Unisono groepsbewegingen of minimalistische solo's met een zeldzame intensiteit, zoals Grace Ellen Barkey's dans met gespreide armen om een echtgenoot en een zoon te bewenen. Na *De kamer van Isabella* lijkt deze *Bazar du Homard* een tweede episode in Jan Lauwers opzet om een kroniek van het zoeken naar het geluk te schrijven, die bij velen als een schok kan aankomen.

Fabienne Arvers en P.S. – Les Inrockuptibles, 25 juli 2006

Jan Lauwers' dulle *Bazar du homard* laat in het geheugen een halfgesproken en halfgezongen refrein hangen, de stijl waarin deze lichtjes psychedelische 'muzikale tragedie' baadt.

Jean-Marc Adolphe – Charlie Hebdo, 26 juli 2006, 'Avignon is 'underground''

[...] In deze tijd waarin kloneren aan de orde is, maakt Jan van zijn 'Lauwers on the beach' een autoweg die leidt naar de onvolmaakte zon, naar de weigering om tot elke prijs het ideale na te streven. Verbluffend en bruisend. Leve zij! Tijdloos, standvastig, helder, flitsend, indringend, verbeterd: de acteurs-dansers-zangers van Jan Lauwers verdienen onze gelukwensen.

Fabien Bonnieux – Le Comtadin, 14 juli 2006, 'Lauwers on the beach'

... de fantastische energie van de vertolkers die alles lijken te kunnen en die getekend door een bijzondere gratie over het toneel bewegen.

G.BR. – Nice-Matin, 12 juli 2006

NEEDCOMPANY

Hooikaai 35

B-1000 Brussel

tel +32 2 218 40 75

fax +32 2 218 23 17

info@needcompany.org

www.needcompany.org

Artistieke leiding: Jan Lauwers

Artistieke coördinatie: Elke Janssens / elke@needcompany.org

Zakelijke leiding: Yannick Roman / yannick@needcompany.org

Assistent zakelijke leiding: Eva Blaute / eva@needcompany.org

Financieel directeur: Sarah Eyckerman / Sarah@needcompany.org

Productieleiding: Luc Galle / luc@needcompany.org

Tour management en communicatie: Laura Smolders / laura@needcompany.org